

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

75775
Pocztą polową 53, dn. 30. maja 1921 r.

Oddział II Informacyjny

DO

PILNE

Ew/4 № 22981 /II.

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

ŚCIŚLE TAJNE

Trzymać pod zamknięciem

W W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis wyciągu z raportu Attache Wojsk.P.P.w Bukareszcie za Nr. 274 z dnia 22.5. b.r.

1 załącznik:

Otrzymują:

Gen.Adjut.Nacz.Wodza.

M.SsZagr.Of.Łączn.

Biuro Scisłej Rady Wojennej Oddz.IIIa

Dep.Morski.

P.Minister Strasburger.

I Zastępca Szefa Sztabu:

KULINSKI m.p.

Generał ppor.

Za zgodność:

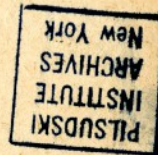
NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLEKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

Dz. 75775 dnia 1 / VI 1921 r.

zadanie wyznaczone

Bukareszt, 22 maja 1921.

L. 274.-

Do Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II.

w

Warszawie.

A.

Stan mobilizacyjny armii rumuńskiej.

W uzupełnieniu danych naprowadzanych w poprzednich raportach co do stanu powołania roczników armii rumuńskiej dodaję pewne szczegóły. W piechocie znajdują się pełne roczniki 1920 i 1921 natomiast materiał ludzki z rocznika 1919 jest naogół odesłany do kraju z wyjątkiem dywizji stacjonowanych na pograniczu węgierskiem, które wskutek pojawienia się swego czasu Karola na Węgrzech utrzymały stan nieco wzmocniony.

W kawalerji i artylerji natomiast zatrzymane zostały pod broń wszystkie 3 roczniki, a więc 1919, 1920 i 1921. Oddziały techniczne poza powyższymi rocznikami posiadają ponadto jeszcze żołnierzy z 3ch starszych roczników tj. 1916, 1917, 1918 jednak w stanie b. zmniejszonym i o tyle o ile są nie do zastąpienia.

Na szeroką skalę przeprowadzona w ostatnich miesiącach demobilizacja w której zwłaszcza o ile chodzi o piechotę cały rocznik, 17. 18 i 19 został wysłany do domu spowodowała także konieczność zmniejszenia istniejących pułków piechoty, a to z tego względu, że organizacja rumuńska przewidując dywizje rezerwowe posiada ten sam szereg pułków powoływanych do życia na wypadek mobilizacji. Według poufnych informacji w związku z zarządzeniami demobilizacyjnymi liczba pułków rumuńskich dotychczas istniejących z mniejszymi lub większymi stanami ludźmi została ostatnio zredukowana z 82 względnie 82 na 60, a pułki pochodzenia transylwańskiego z 32 na 24. w ten sposób

274.-

jedna czwarta formacji piechoty została w całości zdemobilizowana.

Demobilizacja dowództwa wschodniego i zachodniego.

Sztab generalny rumuński w ostatnich tygodniach powrócił do zamierzonej demobilizacji dowództwa frontu wschodniego i zachodniego. Gen. Iapescu i Gen. Vaitoisano znajdują się już w Bukareszcie jako inspektorzy armii, a obydwa dowództwa w Jassach i Sibiu są zdemobilizowane, oficerowie otrzymują nowe przydziały, a ministerjum Wojny oraz Sztab porozumiewa się wprost z dowództwami korpusów względnie dywizji.

Organizacja korpusów Vanatorów.

Faktyczny stan korpusu Vanatorów w rzeczywistości rozchodzi się w pewnej mierze ze stanem przedstawionym przez Rumunów wśród danych sakomunikowanych swego czasu misji Gen. Hallera. Korpus ten jak wiadomo składa się z 2ch dywizji, które to dywizje w przeciwstawieniu do innych dywizji piechoty nie posiadały własnych brygad artylerji ani też bataljonów saperów. Pierwsza dywizja Vanatorów składała się z pułków 1, 2, 5, pułków piechoty dawnych formacji rumuńskich i z 18 i 19 pułku formacji Transylwanji. Druga dywizja Vanatorów składa się z 3, 7 i 10 pułku piechoty formacji rumuńskich i z 16 i 17 pp. formacji transylwańskiej, Ponadto do dywizji tych należał 6 i 8 pułk piechoty, które tworzyły osobną brygadę Vanatorów ostatnio rozmieszczoną jak o tem poprzednio donosiłem nad Prutem w rejonie Vaslui. Właśnie ta brygada składająca się z 6 i 8 pułku Vanatorów łącznie z 4 i 5 pułkiem Vanatorów ma utworzyć nową 3ę dywizję Vanatorów, której formacja jak o tem w poprzednich raportach donosiłem oddawna jest zamierzoną. Zmiany powyższe i pewne nieregularności w formacjach Vanatorów pochodzą stąd, że sztab rumuński już od r. 1918 chciał ~~powiększyć~~ Vanatorów jako elity piechoty rumuńskiej nasilić także pułkami wyższej wartości pochodzenia transylwańskiego, wskutek czego dywizje Vanato-

274.-

liczyły ostatnio nie 4 lecz 6 pułków co naturalnie nasunęło konieczność utworzenia 3ej dywizji Vanatorów jako uzupełnienie formacji całego korpusu do 3ch dywizji.

1a i 2a dywizja Vanatorów nie miały dotychczas własnej artylerji, a jedynie oddziałom dywizjom przydzielona była artylerja dywizyjna 13 i 14, tj. dwóch dywizji niemal całkowicie zdemobilizowanych. Obecnie artylerja ta tj. brygada 13 i 14 wróciły do swych dywizji a utworzone zostały nowe brygady artylerji NNo. 22 i 23, które stanowią już własną artylerję istniejących 1 i 2ej dywizji Vanatorów. Analogicznie utworzone zostały 22 i 23 bataliony saperów jako przynależące już stale do 1ej i 2ej dywizji Vanatorów. O utworzeniu nowego pułku No. 47 donosiłem swego czasu.

Rozszerzenie floty rumuńskiej.

W raporcie swoim No. 1592 24 lipca 1920 r. podałem ogólny szemat i stan floty rumuńskiej, obecnie dane powyższe należały uzupełnić w tym duchu, że teoretycznie stan floty rumuńskiej znacznie się powiększył w rzeczywistości jednak te nowe przyznane jednostki nie są jeszcze w użyciu. Jak poprzednio donosiłem realnie flota rumuńska w stosunku do stanu z czasu wojny powiększyła się w ciągu 1919 i z początkiem 1920 o 4 kanonierki francuskie noszące nazwę "Frippe" "Mignon" "StChiffon" a "Impatiente" i o 2 włoskie kontre-terpedowce nazwy "Nibio" i "Sparviero".

Od powyższych nabytków faktycznie nie nowego nie przybyło natomiast poczynione zostały nowe zakupy względnie konferencja Ambasadorów przyznała Rumunii nowe jednostki bojowe. Tak więc przede wszystkim zakupili Rumuni u Włochów 6 małych (vedet) łodzi podwodnych typu "Mas", których przybycie spodziewane jest w najbliższym czasie. Jak swego czasu donosiłem została wysłana do Włoch specjalna misja marynarki celem zapoznania

22 maja 1921.-

-4-

274.

się z powyższymi łodziemi, która dotychczas o ile wiadomo nie powróciła do Rumunii. Ponadto konferencja Ambasadorów przyznała Rumunii 3 monitory nazwy "Ian" "Temesz" "Savo" dawnej floty austrijacko-węgierskiej które już zostały przejęte przez władze rumuńskie i znajdują się obecnie w naprawie w warsztatach rumuńskich. Ponadto przyznano ^{nowice} Rumunii 7 torpedowców pochodzących z dawnej floty austriacko-węgierskiej które znajdują się obecnie w Wenecji w trakcie naprawy i montowania. Specjalna delegacja marynarki rumuńskiej wyjechała do Wenecji celem odebrania powyższych torpedowców z których podobno 2 maja się już znajdować w stanie nadającym się do służby i odjazdu do Rumunii.

Reasumując powyższe szczególne widoczne jest, że flota rumuńska powiększyła się w ostatnich czasach, a zresztą ma widoki dalszego rozwoju, jednostkami mniejszego typu natomiast nadal nie posiada okrętów o wyższym tonażu, tj. chociażby większych krążowników, wyszkolenie floty rumuńskiej zajmuje się jak o tem swego czasu donosiłem angielska misja morska rezydująca w Galacu, składająca się zresztą dotychczas o ile wiem wszystkiego z 2 czy 3 oficerów angielskich.

Proszę o zakomunikowanie powyższych szczegółów departamentowi marynarki.

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Ew/4 № 23036 /II.

T A J N E

7526 J5
Pocztą polową 53, dn. 31. maja 1921 r.

DO

GENERALNEJ ADJUTANTURY NACZELNEGO WODZA

T A J N E

W W a r s z a w i e .

W załączeniu przesyła się do wiadomości odpis raportu
Attache Wojsk. P.P.w Bukareszcie za Nr. 279 z dnia 23.5.b.r.
1 załącznik:

Otrzymują:
P.Minister Spr.Wojsk.
Gen.Adjut.Nacz.Wodza
M.S.Zagr.Of.łączn.

Szef Sztabu Generalnego:

SIKORSKI m.p.

Generał por.

Za zgodność:

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L: Dz. 7526 J5 dnia 2 / V 1921 r.

zadanie Wydział

Zakł. Graf. Nacz. Dow. Nr. 2424. 3000. 25.IV.21.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

232

23 maja 1921.

Attaché Wojskowy
przy poselstwie Polskim
w. Bukareszcie

L. 279.

Do Naczelnego Dowództwa WP.

Oddział II.

w

W a r s z a w i e.

Wyższy wczoraj dnia 22 b.m. pod numerem 274 raport uzupełnia poniżej kilkoma bieżącymi kwestjami charakteru politycznego.

Stosunki węgiersko-niemieckie.

Wsp

Sprawa węgierska i szeroko u nas istniejące sympatje dla Węgrów manifestowane zwłaszcza przez naszą prasę wogóle, a szczególnie przez galicyjską, nakłada obowiązek zwrócenia uwagi na niewątpliwie istniejące związki polityczne między Węgrami a Niemcami o których nietylko, że głośno w naszej prasie, ale nawet w poufnych naszych informacjach o sytuacji państw europejskich nie znajduję wzmianek. Jest zupełnie dla mnie naturalne, że z chwilą, gdy dzisiaj cała Europa podzielona jest groźno na państwa, które na wielkiej wojnie ostatecznie zyskały i państwa, które na tej wojnie straciły, muszą istnieć związki i naturalna tendencja u Węgrów ciągnięcia ku Niemcom. Po każdej wielkiej wojnie naród pobity żyje w nadziei rewanżu, tak więc z jednej strony Niemcy w nadziei rewanżu, co przedawszystkiem nas dotyczy, z drugiej strony, istniejące nadzieje rewanżu u Węgrów, dotyczą w pierwszej linii Rumunii, Czech i ~~Węgry~~ ^{Serbji}.

Z naszego stanowiska ~~niesłychanym~~ ważnem jest wiedzieć, czy między temi dwoma ideałami rewanżu narodów pobitych istnieje związek bezpośredni i czy bezustannie wśród Niemców żywiących nadzieję wielkiej chwili odwetu odgrywa rolę również kombinacja zparte o Węgry. Na podstawie danych zbieranych tutaj u Rumunów

23 maja 1921.

279.-

którzy dają mi nawet przystęp do relacji swojego poselstwa w Budapeszcie, ostatnie miesiące życia politycznego w Węgrzech przepełnione są objawami związku węgiersko-niemieckiego.

Według informacji otrzymanych wprost od ministra Spraw Zewnętrznych bawił na Węgrzech tuż przed przybyciem ex-króla Karola generał Falkenheim z dwoma oficerami i odbywał konferencje z naczelnikiem państwa Horthy'm. Co było przedmiotem tych rozmów wiadomo podobno jednak tajne wzajemne konszachty naturalnie musiały mieć na myśli skoordynowanie idei rewansu niemieckiego z ideją rewansu węgierskiego. Obecnie wskutek moich zabiegów poinformowałem mój sztab tutajszy poufnie, lecz urzędowo, że węgierskie ministerjum wojny w porozumieniu ze swoim ministerjum spraw wewnętrznych zdecydowało się stworzyć rodzaj straży policyjnej zorganizowanej w stylu niemieckiego orgesch'u. Do organizowania powyższej straży wojskowo-obywatelskiej rząd węgierski zaprosił wielu oficerów z orgesch'u bawarskiego do przybycia dla pracy w Budapeszcie, co miało nawet wywołać niezadowolenie wśród oficerów węgierskich. Powyższa straż policyjna wbrew zapewnieniom rządu węgierskiego jakoby miała pełnić służbę czysto policyjną najprawdopodobniej, będzie formacją odpowiadającą zupełnie swoim charakterem orgesch'owi.

Otrzymawszy podobne informacje prosilom Rumunów i uzyskałem w tym kierunku przyrzeczenie, aby postarali się o konkretne daty, nazwiska oficerów, ewentualnie jakiegokolwiek kopjo pism, które się postaram wysyskać u nas, jako sposób zdemaskowania gry węgierskiej.

Charakterystycznym jest przytem, że gdy o powyższych sprawach opowiadałem tutajszej klacie francuskiej którą po-

279.

kontają w szczerze zażyłych stosunkach, spotkać się jedynie z potwierdzeniem ^{Tau} ~~dotychczas~~ powyższych z tem, że ^{uu} ~~zakomunikowania~~ niemiecko węgierskie są zupełnie znane i, że mimo sympatji, które dzięki stosunkom cesarskiej żyty w pewnych arystokratycznych zwłaszcza kołach francuskich dla Węgrów istnieją, rząd francuski jako taki nie budzi się bynajmniej co do germanofilekich zapędów rządu Hertlinga. Misja francuska tutejszatelegrafowała bezpośrednio do Budapesztu o zakomunikowanie im szczegółów do stosunków węgiersko-niemieckich i przyrzeka mi, że postarają się o zakomunikowanie mi wszelkiego otrzymanego materiału.

Pozatem nie ulega wątpliwości, że Węgry systematycznie otrzymują z Niemiec amunicję zwłaszcza artyleryjską, a zdaniem drugiego oddziału rumuńskiego rzecz sama nie ulega najmniejszej wątpliwości chociaż drogi i sposoby transportowania nie są im bliżej znane.

Uważam za swój obowiązek zwrócenia uwagi na tę podwójną grę węgierską, którą uprawiają oni zarówno na wielkim terenie europejskim jak w każdej swojej najmniejszej placówce. Podobnie bowiem jak tutejszy quasi-attaché wojskowy pułkownik Tassé-Tolway, przybyły i ogłaszający się u mnie z gorącymi poleceniami Warszawy, mimo utrzymywania ^{W. Krumpholtz} ~~z nią~~ ^{Sorby} bardzo serdecznych stosunków i zabiegów o względy Francuzów równocześnie pokryjono pozostałe w najlepszych stosunkach w poselstwie Niemieckim, tak samo według moich informacji ^{węgierskie i} ~~względnie~~ władze ~~niemieckie~~ ich przedstawiciele ~~uprawiają~~ ^{węgierskie i} podobną podwójną grę.

Sam ogół węgierski, który według informacji posiadanych przez przejeżdżających oficerów z entuzjazmem stojąc w kawiarniach wysłuchuje "Heil dir im Siegenskranz" i boczny się na oficerów obcych, oraz darzy całą serdecznością tych, którzy ^{zob} ~~bierz~~ ^{crystau} ~~na~~ ~~członków~~ niemieckich, z mniejszą zręcznością ukrywa swoje istotne sentymenty.

23 maja 1921.-

279.-

Na tle powyższych danych łatwo zrozumieć dane zawarte w komunikatach naszego sztabu, jakie wpływy ułatwiły Wilhelmowi Habsburgowi i ~~Łopockiemu~~ ^{Łopockiemu} drogę do Horthy'ego. ^PPodnoszę tutaj powyższe szczegóły nie tyle solem jakiejś ~~konspiracji~~ ^{infiltracji} antywęgierskiej lecz o tej myśli, żeśmy całą baczną uwagę na tę sprawę zwrócić powinni i ewentualnie z dowodami w rękę dobitnie dać do zrozumienia Węgrom, że z zabiegami o przyjaźń polską ścisłe ko-
szachty z Niemcami pogodzić się nie dadzą. Równocześnie wskazano jest ochłodzenie naszej własnej prasy, która czasami innymi dziennikami niemieckimi zapomnieć swych stosunków z ex-^{rażą} państwami centralnymi wbrew zdrowej racji politycznej uprawiając i ~~innych~~ ^{innych} platonicznym aresztą madiaro-filizmem.

Propaganda węgierska w Rumunii.

Głównym powodem nieprzejednanego stanowiska Rumunów wobec Węgrów i bezskuteczności naszych inspiracji by różnice węgiersko-rumuńskie zatrząść jest fakt istnienia rewolucyjno-iredentystycznej pracy władz węgierskich przeciwko rumuńskiemu panowaniu w Transylwanji. Z jednej bowiem strony istnieją w Budapeszcie obszernie biura z poszczególnymi wydziałami dla poszczególnych części dawnej ziemi węgierskiej obecnie należącej do Rumunii, z drugiej strony władze rumuńskie bezustannie odkrywają coraz to nowe spiski węgierskich iredentystów planujących rozmaite zamachy zwłaszcza na koleje rumuńskie. Tak więc ostatnio w Pietroschani odkryto całą organizację iredentystyczną węgierską posiadającą składy bomb i dynamitów i mającą na celu wysadzenie tunelów kolejowych i zrywanie linii. Pociągnięto to za sobą aresztowanie szeregu osób z inteligencji węgierskiej w Transylwanji, tak samo jak ostatnio aresztowania bolszewików rumuńskich wykazały, że ci za pośrednictwem komunistów transylwańskich utrzymują kontakt z iredentystyczno-rewolucyjną pracą węgierską.

23 maja 1921.-

279.-

Naturalnie podobało bezustannie występującym fakty przyczyniając się do tego, że pewne złagodzenie w stosunkach węgiersko-rumuńskich jakie już nastąpiło nie postępuje nadal w tym tempie w jakim byśmy chcieli to widzieć.

Zwłaszcza 3ej internacjonaliki w Rumunii.

Rum
Odbывający się w Bukareszcie w połowie maja zjazd socjalistów rumuńskich, który olbrzymią większością głosów z wyjątkiem socjalistów bukowińskich i części socjalistów transylwańskich oświadczył się za 3ą międzynarodową dał w ~~państwo~~ ~~państwo~~ rządowi rumuńskiemu okazję by więcej niż twardą ręką zgałbić wszystkich zwolenników 3ej internacjonaliki. ~~a zarządzenie~~ ~~zarządzenie~~ ministra spraw wewnętrznych ~~po prostu~~ wszyscy delegaci związków socjalistycznych, którzy na zjeździe bukareszteńskim oświadczyli się za 3ą internacjonalikę zostali ~~po prostu~~ ~~bezpośrednio~~ po uchwale na zjeździe partyjnym ~~zawieszani~~ ~~zawieszani~~ i odprowadzeni do więzienia, w tym 4ch posłów do parlamentu mianowicie: Christesco, Dobrogeanu, Dascal-Gaulay i Stoef. ~~Jak~~ ~~kolwiek~~ konstytucja rumuńska przewiduje nieetykalność posłów potraktowana ogłoszenie przystąpienie do 3ej internacjonaliki jako przechwycenie na gorącym uczynku zbrodni i na tej podstawie aresztowanie uznano za prawne. Jak dalece rząd Averesco w tej walce czuje się pewnym siebie do ilustracji może posłużyć fakt, że w ciągu interpelacji socjalistycznej w parlamencie z powodu tego wypadku minister spraw wewnętrznych Argetoianu przerwał mówcy interpelację okrzykiem, że jeśli pan również występuje w obronie 3ej internacjonaliki to i pana zaraz po wyjściu będę zamknął! ~~Mimo~~ ~~zastosowania~~ ~~tych~~ ~~wszystkich~~ ~~środków~~ w kraju i w Bukareszcie ^{panuje} ~~supremacy~~ ~~supremacy~~ spokój, a nawet członkowie dawnego rządu, który tak dalece liczył się z ruchem socjalistów np. Iorga w rozmowie ze mną przyznał, że Averesco pierwszy zrozumiał, że dla socjalistów w Rumunii najlepszym środkiem jest

279.-

bat i więzienie. Naprowadzam tę anegdotę jako poparcie w poprzednich raportach przedstawianej tezy, że robotnik rumuński z powodu swego niskiego poziomu intelektualnego ustępuje z wyjątkową łatwością przed represjami, strzelaniem i więzieniem, a bursy się i porywa do zamachu na rządów, które szerzej chcą łagodzić tarcia socjalne. To samo zresztą jak wykazała historia buntu chłopackiego z r. 1907 odnosi się do chłopów rumuńskich i na tym tle tylko da się zrozumieć dlaczego w Rumunii rządy pozwalają sobie na stosowanie środków, które gdzieś indziej w Europie poza Rosją wywołałyby skutek przeciwny.

Bolszewicy a Rumunia.

Przygotowywane pertraktacje bolszewicko-rumuńskie nie posuwają się zupełnie naprzód. Misja Filaliti'ego i Coterjego o których zamierzonym wyjeździe donosiłem pozostało dalej w Bukareszcie i podobno ich wyjazd odłożony jest na czas nieustalony. < W kołach wojskowych rumuńskich odnośnie do bolszewików panuje zupełnie uspokojenie, odmiennie jednak przedstawiają się pod tym względem relacje obojch przedstawicieli. > Anglicy jak mi to poufnie wiadomo (proszę o niekomunikowanie dalej) posiadają pewne wiadomości na podstawie których liczą się z możliwością ataku bolszewickiego łącznie na Polskę i Rumunię lub tylko na Rumunię w ciągu sierpnia b.r. Do tego celu ma być przygotowywana specjalnie 12 dywizji o wysokich stanach i specjalnym wyszkoleniu, a pozbawione powiększone stany liczebne w dywizjach i brygadach rozmieszczonych nieco głębiej wzdłuż frontu polsko-rumuńskiego. Zwracam uwagę na powyższe przypuszczenia, które zresztą poleciłem badać placówce w Kiszyniowie.

Kwestia ukraińska.

Nimo jak by się zdawało ultra-niekorzystnych konstelacji dla zabiegów ukraińskich działalność ich misji jest bardzo wzmożona, a nadzieje na rozwój powstania w Ukrainie silne.

23 maja 1921.-

279.-

2. 2im oddziałem sztabu rumuńskiego weszła misja ^{ukraińska} tutejsza w kontakt co do systematycznej współpracy na południowym kierunku Rosji. Ogromnie daje się we znaki Ukraincom tutajszym trudność porozumiewania się z rządem swoim w Jarnowie z powodu naszych zastrzeżeń co do udziału wia. Jednocześnie do spraw powyższych proszę Naczelne Dowództwo - Oddział 2i względnie EW. o przysłanie mi poufnych instrukcji. Zwracam uwagę, że wobec mego postępowania w czasie entrepryzy Petlurowskiej na Ukrainie powstają z tutejszą misją ukraińską w dawnych dobrych stosunkach i posiadam w pewnej mierze ich zaufanie.

Gen. Delwig wyjechał do Paryża celem nawiązania kontaktu bezpośredniego z władzami francuskimi.

Wobec pojawienia się na tutejszym gruncie pogłosek, związanych zapewne z cichymi zabiegami Ukrainców pod tym względem jakoby rząd Petlury miał być przeniesiony z Jarnowa do Rumunii, organ Take Ionesci umieszczając najkategoryczniejsze dementi. Przy obecnym stanie rzeczy uważam to zaprzeczenie za zgodne z intencjami rządu Averesci i w obecnym stanie rzeczy uważam za wykluczone by Averesco zgodził się na przebywanie rządu ukraińskiego Petlury na terenie rumuńskim. W każdym bądź razie nawet jeżeli poważniejsze rozpatrywanie podobnej możliwości nie odbyłoby się tutaj bez naszego współudziału.

Major:

Górka mjr
mp.